

48. SUROWCE SKALENIOWE

Surowcami skaleniowymi są naturalne nagromadzenia różnych rodzajów skał skaleniowych i skaleniowo-kwarcowych zasobnych w alkalia (co najmniej 6,5 % Na₂O + K₂O). Złoża surowców skaleniowych występują w Polsce w województwie dolnośląskim i małopolskim. Należą do nich leukogranity występujące w różnych rejonach Dolnego Śląska, między innymi koło Strzeblowa oraz w Górach Izerskich koło Kopańca. Surowcem skaleniowym są również skalenie porfirowatych odmian granitów karkonoskich występujące w kotlinie jeleniogórskiej koło Karpnik, Maciejowej i Góry Sośnia. Do surowców skaleniowych zalicza się także występujące w regionie śląsko-krakowskim: trachit potasowy z Siedlca i arkozę kwaczalską z Wygiełzowa.

Skalenie są jednym z głównych surowców ceramicznych – jako mączki oraz grysy skaleniowo-kwarcowe wykorzystywane są w przemysłach: ceramiki szlachetnej, płytek ceramicznych, wyrobów sanitarnych, emalierskim oraz w hutnictwie szkła. Surowce skaleniowe pozyskiwane są również przy eksploatacji granitów zasobnych w skalenie potasowe.

Stopień rozpoznania oraz zagospodarowania przedstawia tabela 48.1.

Tabela 48.1

SUROWCE SKALENIOWE - mln t

Wyszczególnienie	Ilość złóż	Zasoby geologiczne				Zasoby przemysłowe
		bilansowe			pozabilansowe	
		Razem	A+B+C1	C2		
ZASOBY OGÓLEM	11	137.22	64.95	72.27	13.18	2.93
w tym - zasoby złóż zagospodarowanych						
Złoża zakładów czynnych	2	10.72	7.95	2.77	-	2.93
w tym - zasoby złóż nie zagospodarowanych						
Razem -	9	126.50	57.00	69.50	13.18	-
1. Złoża rozpoz. szczegółowo	6	65.12	57.00	8.12	-	-
2. Złoża rozpoz. wstępnie	3	61.38	-	61.38	13.18	-

Stan geologicznych zasobów bilansowych surowców skaleniowych uległ zwiększeniu o 15 % w porównaniu z 2007 r. i wyniósł 137,22 mln t. Spowodowane to zostało udokumentowaniem nowego złoża Maciejowa II o zasobach bilansowych 18 mln t.

Zasoby przemysłowe złóż zagospodarowanych wyniosły w 2008 r. 2,93 mln t. Wydobywanie surowca skaleniowego wzrosło w stosunku do ubiegłego roku i wyniosło 206 tys. t.

Krajowe zapotrzebowanie na surowce skaleniowe jest nadal wysokie. Skalenie wydobywane w Polsce wykorzystywane są głównie w przemyśle płytek ceramicznych. Z zagranicy sprowadzane są natomiast skalenie, których parametry umożliwiają użycie ich do

produkcji porcelany stołowej, elektrotechnicznej, wyrobów ceramiki sanitarnej, a także szkła. Są to surowce o niższych zawartościach tlenków barwiących i wyższych zawartościach alkaliów. Import skaleni w 2008 r. utrzymał się na poziomie z roku ubiegłego i wyniósł 248,22 tys. t za 43,90 mln PLN. Zwiększeniu uległa natomiast wielkość eksportu skaleni i wyniosła 1,88 tys. t.

Tabela 48.2

Kierunki importu i eksportu skalenia

IMPORT				EKSPORT			
Lp.	Kraj	Ilość tys. ton	Wartość tys. PLN	Lp.	Kraj	Ilość tys. ton	Wartość tys. PLN
	Świat (ogółem)	245,22	43 899		Świat (ogółem)	1,88	943
1	Turecja	110,67	18 293	1	Ukraina	1,04	496
2	Czechy	106,27	16 200	2	Czechy	0,41	263
3	Norwegia	11,40	3 877	3	Węgry	0,26	136
4	Francja	9,26	2 525	4	Rosja	0,17	48
5	Niemcy	2,79	1 380				
6	Finlandia	2,85	1 111				

Stopień rozpoznania zasobów i stan zagospodarowania, a także wielkość wydobycia z poszczególnych złóż zestawiono w tabeli 48.3.

Tabela 48.3

Wykaz złóż surowców skaleniowych - w tys. ton

Lp.	Nazwa złoża	Stan zag. złoża	Z a s o b y		Wydoby- cie	Powiat
			geologiczne bilansowe	przemys- łowe		
ZŁOŻA UDOKUMENTOWANE złóż : 11; OGÓŁEM			137 222	2 929	206	
woj. DOLNOŚLĄSKIE złóż : 9			136 857	2 929	206	
1	Góra Sośnia (Dziwiszów)	P	25 476	-	-	Jelenia Góra
2	Kamienica Mała	R	21 695	-	-	Jelenia Góra
3	Karpniki	E	10 475	2 688	103	Jelenia Góra
4	Kopaniec	R	13 823	-	-	Jelenia Góra
5	Maciejowa	P	35 907	-	-	Jelenia Góra
6	Maciejowa II	R	18 021	-	-	Jelenia Góra
7	Pagórki Wschodnie	E	241	241	103	Wrocław
8	Proszowa-Kwieciszowice	R	7 597	-	-	Lwówek Śl.
9	Stary Łom	R	3 622	-	-	Wrocław
woj. MAŁOPOLSKIE złóż : 2			365	-	-	
1	Siedlec	R	365	-	-	Kraków
2	Wygielzów	P	tylko pzb.	-	-	Chrzanów

Opracowała: Agnieszka Malon